

A Mali Oktatási Rendszer - Általános információk

Maliban az alkotmány biztosítja az ingyenes oktatáshoz való jogot. Az oktatás 9 évig kötelező, 7 éves korban kezdődik és 16 évesen ér véget. Minden gyermek, nemétől függetlenül jogosult az oktatásra. Bár az oktatás elvileg ingyenes, a szülőket gyakran iskolai díj (regisztrációs díj) megfizetésére kötelezik, és meg kell vásárolniuk a tankönyveket, egyenruhákat, és egyéb, az oktatáshoz szükséges eszközöket. Ez nagyban hátráltatja, sőt gyakran megakadályozza, hogy a gyermek iskolába menjen, mivel a család nem képes a szükséges összeget előteremteni. Az 5-14 éves korosztálynak mindössze 46%-a jár iskolába, közülük 13%-ra tehető azok száma, akik valamilyen munkavégzés mellett tanulnak. Egy UNESCO jelentés szerint 2011 óta folyamatosan csökken az oktatásban résztvevő gyermekek száma. Ezek az adatok azonban nagyrészt becslő adatokon alapulnak, hiszen a gyerekek születését szinte alig jegyzik, nincs anyakönyvi rendszer. Emiatt az iskolába való bekerülés is gyakran okoz nehézséget, mivel az ingyenes oktatáshoz állampolgárság szükséges, papírok híján azonban ezt gyakran nehéz bizonyítani. Az iskolai oktatás alacsony színvonalú és alulfinanszírozott. A tanulást a krónikus képzett tanár, eszköz, megfelelő iskolai körülmények, és a tömegközlekedés hiányán túl az alulfizettség miatti gyakori tanár sztrájkok, valamint még a tankönyvek megfizethetlensége is tovább hátráltatja. Jellemzőek a nagy osztálylétszámok, az állami iskolákban nem ritka a 200 fő feletti osztálylétszám! Mindezen nehézségek ellenére ha már bekerül, a diákok 53%-a, be is fejezi az általános iskolát. Ugyanakkor egy ENSZ felmérés mindössze 27-30% körülire becsüli az írástudók számát az összlakosság körében. A 25 év feletti lakosság 82%-a soha nem járt iskolába, az írástudók aránya pedig alig 12%: ezzel az ország sereghajtónak minősül Afrikában!

A statisztikák szerint a háztartásban, a mezőgazdaságban, piacon, szolgáltató szektorban, bányákban dolgozó, főleg vidéki gyerekek (ca. 40%; de az ország északi részén a lányok 2/3-a) egyáltalán nem járnak iskolába. A hatodik osztály elvégzése után pedig a diákok nagy százaléka hagyja abba az iskolát.

A mali iskolarendszer a 6-3-3 felosztást követi, melyből a 6-3 az alapoktatás, a második 3 év pedig a középiskolai oktatás keretébe tartozik.

Az általános iskola 6 osztályos. Az oktatás nyelve a francia, ami külön nehézséget okoz a gyerekeknek, akik az iskolába kerüléskor szinte kizárólag csak törzsi nyelven beszélnek. Így aztán minden év lényegében nyelvtanulással zajlik, ahol a gyermeknek nemcsak a tananyagot, hanem a kapcsolódó nyelvet is meg kell tanulnia. Az első 6 évben, „alsóban” a maximális osztályzat 10. Elsőben, másodikban és harmadikban matematikát és franciát (ami a mi olvasás tantárgyunknak felel meg), negyedik és ötödik osztályban ezeken túl már állampolgári ismereteket (melybe az együttélés szabályai, erkölcsi és illemszabályok is beletartoznak), környezetvédelmet (biológia), földrajzot is tanulnak. Hatodikban ezekhez jön a történelem. Az első két osztályban többnyire palatáblára, krétával róják a betűket és a számokat. Füzetet másodikban az kaphat, aki nagyon okos és szépen ír. A hatodik osztály elvégzését követően a diákok vizsgát tesznek.

A sikeres vizsga esetén folytathatják tanulmányaikat ugyanabban az iskolában, de már kvázi "alsó középiskolásként", ami nálunk a "felsősnek" felel meg. A 7-9. osztályokban a maximális osztályzat 20. Az alsóban tanult tantárgyakon túl még fizikát, kémiát és angolt is tanulnak. A 9. osztály végén ismét kötelező vizsga van, mely sikeres letétele esetén a diák megkapja a *Diplome d' étude fondamentale* (Alap Tanulmányok Diploma; DEF) bizonyítványt.

A DEF vizsgát eredményesen letevő diákok nagy részét, – vizsgaeredménytől függően - automatikusan felveszik valamelyik középiskolába, a "felső középiskolába", amely szintén három éves. Mivel nincs elegendő középiskola, így a sikeres vizsgát tevő diákok közel 21%-a - többnyire lányok - nem kerülhet be a középiskolákba. Középiskolák szinte csak a városokban vannak. Velük párhuzamosan a Mali kormány támogatja a szakiskolai, szakképzési és technikum jellegű iskolák működését. A felső középiskolát a sikeres vizsgát követően '*Baccalauréat*' diplomával fejezik be.

A középiskola után a diák Mali valamelyik felsőoktatási intézményében tanulhat tovább. Egyikük a Timbuktaban ma is működő, a XV. században alapított Sankore Masjid iszlám egyetem, a másik pedig az 1996-ban alapított, 5 fakultással működő Bamakói Egyetem, melyek 3+2 éves képzési rendszerben működnek. A Bamakói Egyetemen még két, főiskolai jellegű képzés is folyik. Tovább lehet még tanulni a Bamanko and Academia Hispan Aires, Universite du Mali, és az Institut de Economie Rurale du Mali intézményekben is.

Az állami iskolák mellett a minden földi jóval ellátott, a tömegek számára megfizethetetlen magániskolák, valamint az úgy nevezett "koránik" iskolák, és a medreszekben történő tanulás biztosít tanulási lehetőséget.

A koránik iskolák egy régi vidéki hagyományon alapulnak. Régen a vidéki marabuk vették magukhoz jó képességű kis gyerekeket egy-egy családból, azért, hogy belőlük is majd marabut faragjanak. Így ez dicsőség volt egy családnak. Általában már kisgyerekként mentek a marabuhoz lakni a kiválasztottak. Kolduló rendekhez hasonlóan éltek ezek a kis közösségek a falu szélén, mondjuk egy szikla hasadéokban. Ennek az intézménynek a nagyvárosban eltorzult formája a mai koránik iskola (Bamakóban 3.000-re becsülik a számukat). Itt már kifejezetten koldulás, pénzszerzés, az ingyen munkaerő biztosítása gyakran a cél, ahol ki van adva, hogy mennyit kell beszédniük naponta a gyerekeknek az utcán. Tanulásról már szinte alig van szó. Ehelyett mindennapos a büntetés, verés a nagyobb gyerekek uralma a kisebbek fölött, ha nem jött össze az aznapi pénz. Ezek a gyermekek tejesen ki is eshetnek a családi kötöttségből és így gyakran eltorzult kegyetlen nagy gyerekekké válhatnak majd néhány év alatt. Ez mára egy nagyon negatív intézménnyé vált. A koránik iskolákban a Koránt másolva tanulnak meg a gyerekek arabul írni és olvasni és hangos kántálással, ismétléssel sajátítják el a Korán tanításait. Ez a fajta oktatás azonban nem adja meg számukra az alapoktatásban elnyerhető, minimális, egy jobb élethez szükséges tudásanyagot.

A medreszekbe, a privát arab nyelvű iskolákba a gyerekek 11%-a jár. Itt szintén alapvetően vallási oktatás folyt, de az utóbbi időben már világi tantárgyakat is oktatnak, mint például a matek, fizika, kémia, biológia illetve idegen nyelvek.

A kormány által meghirdetett és elvileg 2015-ig teljesülő Ezredfordulós Fejlesztési Terv szerint 2015-ig minden gyermeknek, nemétől függetlenül be kellett volna fejeznie a 6+3 éves általános iskolát. Az adatok azonban sajnos mást mutatnak, ehhez valószínű nagyban hozzájárult a 2012-ben kitört polgárháború is: az iskolát megkezdőknek alig 40%-a fejezi még ma is csak be a 9. osztályt és ennek az alacsony százaléknak is csak 27% körüli értékét képviselik a lányok.

Van még hova fejlődni, van még miért dolgoznunk...